

Programma Agenda Vitaal Platteland Voortgangsrapportage 2014

Rapportage voor Statencommissie RGW, september 2014
GS 26 augustus 2014

Aanleiding Voortgangsrapportage

Bij de vaststelling van het Kaderdocument Agenda Vitaal Platteland hebben Provinciale Staten bij motie besloten jaarlijks geïnformeerd te willen worden over de voortgang van het programma. Wij rapporteren PS via de reguliere jaarcyclus, maar gezien de motie doen wij dit hierop aanvullend ook door deze rapportage. Wij rapporteren tegen de achtergrond van de opgaven zoals deze in het Kaderdocument zijn opgenomen. Het grootste deel van de doelrealisatie van het programma Agenda Vitaal Platteland (AVP) is ondergebracht in de gebiedsprogramma's van de drie AVP-gebiedscommissies (Utrecht-west, Vallei en Heuvelrug, en Kromme Rijnstreek). Daarnaast vallen ook de programma's Recreatie om de Stad en Nieuwe Hollandse Waterlinie en enkele provinciale projecten onder AVP.

Algemeen

In overeenstemming met het Kaderdocument is het aantal AVP-gebiedscommissies van zeven teruggebracht tot drie. De nieuwe gebiedscommissies draaien weer volledig en we zien veel enthousiasme. De gebiedscommissies hebben goed lokaal draagvlak en werken daadwerkelijk aan het op een integrale wijze realiseren van de AVP-doelen en het daarbij benutten van samenwerkings- en werk-met-werkkansen. De gebiedscommissies hebben er vertrouwen in dat de meeste doelen voor 2015 bereikt gaan worden. Wij onderschrijven deze verwachting. We zien dat de gebiedscommissie hard werken aan de voorbereidingen die nodig zijn om tot zichtbare resultaten te komen. Deze zijn veelal zo ver gevorderd dat het aannemelijk is dat er in de loop van dit en volgend jaar tal van projecten concrete resultaten boeken en kunnen worden afgerond.

Wij signaleren echter ook -samen met de gebiedscommissies- enige risico's:

- Veelal is medewerking op basis van draagvlak het uitgangspunt. Het vergt vaak meer tijd dan geraamd, om onder die omstandigheden het beoogde resultaat te bereiken. Het kost veel tijd om vertrouwen te krijgen bij de grondeigenaren en –gebruikers en omwonenden dat zij baat hebben bij de door de overheid beoogde ontwikkelingen. Als voorbeeld kan hier worden genoemd de kavelruil Modderbeek. Omdat de verkaveling hier al goed is en meeste voor de Kaderrichtlijn water benodigde gronden langs de beek onderdeel uitmaken van de huiskavels is het niet eenvoudig om voor de agrariërs een bedrijfsvoordeel te realiseren.
- De grondmarkt is weerbarstig en onberekenbaar. Dit raakt zowel de aankoop van gronden binnen de EHS als de verkoop van BBL-gronden. Bij de verkooptaakstelling is een risico dat banken minder bereidheid zijn om grondaankopen door agrariërs te financieren. Wij zoeken hier naar oplossingen, bijvoorbeeld via het Groenfonds.

Naast risico's zien we ook kansen. De gekozen werkwijze met gebiedscommissies leidt tot meer gedragen uitvoering van onze doelen en tot meer betrokkenheid van de in de gebiedscommissies betrokken partijen zoals gemeenten, waterschappen, natuurorganisaties en de landbouw. De nauwe betrokkenheid van deze partijen heeft ook tot een betere inzet van de lokale kennis tot gevolg. Zeker nu de gebiedscommissies weer op stoom zijn, neemt de belangstelling van gemeenten ook weer toe. Ook de coöperatievorming in Utrecht Oost (de Stichting Vernieuwing Gelderse Vallei is hier omgevormd tot gebiedscoöperatie O-gen) heeft er toe bijgedragen dat gemeenten (weer) bijdragen en de bestuurlijke betrokkenheid hier vergroot.

Van de vele behaalde resultaten hebben wij de belangrijkste al opgenomen in de Jaarrekening 2013 (programma Landelijk gebied).

Wij blijven met de gebiedscommissies bekijken op welke wijze de uitvoering verder geoptimaliseerd kan worden.

Thema Natuur, water en bodem

Opgave 2012 – 2015 volgens Kaderdocument AVP

1. Opstellen realisatiestrategie voor Akkoord van Utrecht
2. Voorzetting en uitwerking gebiedsconvenanten en inrichtingsplannen
3. Realiseren ecoducten N226, 227 en N237

4. Kwaliteitsverbetering natuur (waterhuishoudkundige situatie) in de Sense of Urgency gebieden (uiterlijk 2015), en vervolgens de overige TOP-gebieden
5. Uitvoeren KRW-maatregelen in synergieprojecten
6. Versterken robuuste eenheid Heuvelrug

Stand van zaken

1. Opstellen realisatiestrategie voor Akkoord van Utrecht

Vanwege het ontbreken van kaders konden wij de gebiedscommissies geen heldere opdracht geven voor de natuuropgave, qua oppervlakte, planning en qua middelen. Hierdoor heeft de ontwikkeling van de natuuropgave noodgedwongen op een laag pitje gestaan. Pas na het vaststellen van het Natuurpact met het Rijk (september 2013) was het mogelijk om de realisatiestrategie op te stellen: het in maart door PS vastgestelde Grondstrategieplan. Vervolgens konden wij de gebiedscommissies een op o.a. het Grondstrategieplan en Natuurbeleid 2.0 gebaseerde aanvullende opgave voorleggen (notitie aanvulling AVP gebiedsprogramma, 4 juni 2014). Deze hebben wij zo vorm gegeven, dat er voor de gebiedscommissies geen noodzaak was hun gebiedsprogramma's opnieuw op te stellen. De Gebiedscommissies hebben aangegeven de bijgestelde opgave op te pakken.

Conform de Grondstrategie zitten in de opgave projecten die in 2015 moeten worden afgerond, maar het merendeel moet in 2021 of in 2027 zijn gerealiseerd. De gebiedscommissies zetten in op de totale opgave met een nadrukkelijk accent op de opgaven voor 2015. Dit is vooral waar het gaat om het uitvoeren van de Herstelplannen voor de Natuurbeschermingswetgebieden, essentieel om ook na 2015 stikstof gerelateerde vergunningen te kunnen verlenen aan (landbouw)bedrijven in de invloedssfeer van deze gebieden en PAS-gebieden. Voor een deel van de opgave is de nog beschikbare tijd dus kort. Aan de meeste opgaven wordt echter al langer gewerkt, vooral in de integrale gebiedsprojecten (zie 2 hierna). Wij hebben er dan ook vertrouwen in dat hier voldoende resultaten behaald zullen worden voor eind 2015.

2. Voorzetting en uitwerking gebiedsconvenanten en inrichtingsplannen

Een belangrijk deel van de AVP-doelen wordt gerealiseerd via integrale gebiedsprojecten. Bij Utrecht-West zijn dit de gebiedsprojecten Groot Wilnis-Vinkeveen, Wilnis Bovenlanden en Natura 2000 Oostelijke Vechtplassen Utrecht, bij Vallei en Heuvelrug het gebiedsproject Uiterwaarden Neder Rijn en de door ons zelf getrokken projecten Groot Mijdrecht Noord en Bethunepolder.

De opgaven voor Groot Wilnis-Vinkeveen hebben betrekking op schoon water, het beperken van de bodemdaling, veelzijdige natuur, vitale landbouw en weidse recreatie. Op al deze opgaven is resultaat bereikt of zijn de voorbereiding dusdanig dat we op korte termijn resultaten verwachten. Een belangrijk resultaat is het realiseren van de natuurinrichting in fase 1 van de Grote Sniep. De particuliere eigenaar rond de inrichting dit jaar af. Een belangrijk ander resultaat is de start van de Verkaveling voor groei in peilvak 9. Dit is een cruciale stap voor de herinrichting van dit gebied. Gezien de eerste bevindingen met het verkavelingsproces is de verwachting dat er een betere natuurverbinding gerealiseerd kan worden dan eerder haalbaar leek. Naar verwachting worden het ruilplan en het inrichtingsplan voor peilvak 9 eind dit jaar afgerond. Daarmee kan volgend jaar de inrichting van natuur en werken voor de kavelruil starten. Daarbij is de inschatting dat veel boeren in dit gebied kiezen voor de aanleg van onderwaterdrainage. Zo wordt ook een belangrijke stap gezet in het beperken van de bodemdaling in dit meest gevoelige gebied.

Voor reservaat Demmerik en voor Armenland Ruwel zijn de inrichtingsplannen dit voorjaar vastgesteld. Ook hier kan de uitvoering starten. Dit is ook belangrijk in het kader van de herstelstrategie Natuurbeschermingswet.

Het waterkwaliteitsbaggeren is goed op stoom gekomen: er zijn voor 67% van het wateroppervlak in Groot Wilnis-Vinkeveen contracten afgesloten. Contracten voor nog eens 14% van de wateroppervlakte, in bezit van Staatsbosbeheer, zijn in voorbereiding.

De plannen voor recreatieve ontwikkelingen zijn nog beperkt. Een particulier start binnenkort met de bouw van een uitkijktoren met theehuis met uitzicht op de Grote Sniep.

Bij de Wilnis Bovenlanden gaat het om natuur, verdrogingsbestrijding, waterkwaliteit en recreatie. Belangrijk resultaat in 2013 was het door de betrokken agrariërs ondertekenen van de verklaring Natuurondernemerschap. Zij hebben definitief besloten hun gronden te gaan omvormen naar particulier

natuurbeheer. Inmiddels is het inrichtingsplan vastgesteld. De realisatie van de natuurinrichting zal begin 2016 afgerond zijn.

Deze zomer is de ecopassage N212 (Ir. Enschedeweg) aangelegd. Deze zorgt voor een verbinding tussen de Wilnis Bovenlanden en Groot Wilnis-Vinkeveen.

Het integrale gebiedsproject Oostelijke Vechtplassen richt zich op de realisatie van Natura 2000 instandhoudingsdoelen (internationale verplichting), van een robuust watersysteem, het afremmen van de bodemdaling en het benutten van kansen voor het landschap en recreatief medegebruik. In het gebied liggen diverse landbouwpercelen. De landbouwbedrijven zullen moeten worden verplaatst of de bedrijfsvoering moet in overeenstemming worden gebracht met de internationale verplichtingen. Nadat de gebiedscommissie eind 2012 de opdracht voor dit gebied van ons heeft gekregen zijn ze gestart met overleg met alle betrokkenen in het gebied, waar onder vijf agrariërs. Aan de hand van deze gesprekken en de eisen die voortvloeien uit de Natura 2000-status, is een inrichtingsplan in hoofdlijnen opgesteld. Dit inrichtingsplan op hoofdlijnen biedt voldoende basis voor het waterschap om een Watergebiedsplan op te stellen/peilbesluit te kunnen nemen waarmee de N2000-doelen kunnen worden gerealiseerd.

Het integrale gebiedsproject Uiterwaarden Nederrijn omvat de uiterwaarden tussen de Amerongse Bovenpolder en de Blauwe Kamer. Vanuit de Lente-akkoordmiddelen 2012 hebben we voor dit gebiedsproject € 5,1 mln. ontvangen. In het kader van dit project worden deze uiterwaarden ingericht als natuur. Sommige delen zijn al natuur, maar worden opnieuw ingericht om aan alle N2000-doelstellingen te kunnen voldoen. Ook vindt er versterking plaats van de recreatieve gebruiksmogelijkheden. Het project bevindt zich in de planvormingsfase en in delen is de inrichting al afgerond (m.n. Vogelenzang en Machinistenschool). Het project trekt samen op met de ruimte voor de riviervoorzieningen die Rijkswaterstaat uitvoert.

Met de landgoederen Den Treek, De Boom, Pijnenburg en Prattenburg zijn convenanten afgesloten die bijdragen aan diverse AVP-doelen. Zo zijn in het convenant met De Boom afspraken gemaakt over onder meer realisatie van 55 ha nieuwe natuur. De bestaande natuur wordt waar nodig verbeterd, onder meer via anti-verdrogingsmaatregelen. Het landschap met houtwallen, lanen en boomsingels krijgt een opknapbeurt. De melkveehouderij wordt versterkt en waar mogelijk krijgen de pachters ruimte voor uitbreiding. Tegelijk wordt ingezet op het staken van de intensieve varkenshouderij. Verder is er aandacht voor recreatie, zoals uitbreiding van het wandelroutenetwerk. De historische boerderij Groot Zandbrink moet uitgroeien tot een 'groen activiteitencentrum' waar jong en oud kunnen kennismaken met het boerenleven. Het Convenant Den Treek is nagenoeg afgerond. Er resteren nog enkele hectares natuurontwikkeling. Het door het landgoed, de gemeenten Rhenen en Veenendaal en de provincie ondertekende convenant landgoed Prattenburg is in uitvoering. Onderdelen van het convenant zoals de sloop van het Stay Okay complex zijn al gerealiseerd. Wij werken aan een Inpassingsplan voor de ontwikkelopgaven vanuit het convenant. Door samenhang met ontwikkelingen in de omgeving, noodzakelijke aanpassing van de verkeersontsluiting en het maken van afspraken over kostenverdeling vergt dit meer tijd dan verwacht. Voor de uitvoering van het convenant Pijnenburg is in een klimbos gerealiseerd. Dit trekt veel publiek. De volgende stap in het realiseren van het convenant is herziening van het bestemmingsplan. Dit trekt gemeente Baarn. Beoogd wordt het bestemmingsplan in de zomer 2014 ter inzage te leggen.

Met de zogenoemde KAMM-landgoederen (Kombos, Anderstein, Huis te Maarn en Maarsbergen) zijn wij ook gestart met het maken van een convenant. Beoogd wordt dit rond de komende jaarwisseling te ondertekenen.

Voor het provinciale project Groot Mijdrecht Noord is een versoberd inrichtingsplan vastgesteld. Hiervan is inmiddels het natuurgebied Waverhoek gerealiseerd (55 ha). Dit najaar wordt hier nog een vistrap aangelegd. Verder is bij dit project 52 ha bloemrijk grasland in beheer gekomen bij Natuurmonumenten. Drie van de vier te verkopen woningen zijn inmiddels verkocht.

Het provinciale project Bethunepolder maakt deel uit van dit Sense of Urgencygebied Oostelijke Vechtplassen. In de Bethunepolder is de herinrichting deze zomer afgerond. Daarmee is hier 295 ha natuur gerealiseerd, naast de al aanwezige 85 ha. Vanaf het najaar kan het waterpeil hier worden verhoogd. Daarmee is het project afgerond.

3. Realiseren ecoducten N226, N227 en N237

Voor de ecoducten N226 en N227 vindt de projectvoorbereiding plaats. Daarbij wordt gezocht naar breed draagvlak bij de omwonenden en is samenhang met het convenant met de KAMM-landgoederen relevant. Voor de zomer heeft overleg plaatsgevonden met omwonenden. Daarbij bleek dat het plan voor de N226 nog diverse vragen oproept, die voor de N227 heeft draagvlak bij de omwonenden.

Voor de faunapassages N237 Griffenstein, Biltse Rading en komingang Zeist hebben wij een samenwerkingsovereenkomst gesloten met de gemeenten Utrecht en De Bilt en het Utrechts Landschap. Na het afronden van een risicoanalyse starten wij met het verwervingsproces van de twee benzinstations.

4. Kwaliteitsverbetering natuur in de Sense of Urgency en overige TOP-gebieden

In september 2013 hebben wij een besluit genomen over de herprioritering aanpak verdrogingsbestrijding. Hieraan wordt nu invulling gegeven. Een deel is al afgerond en we hebben nadere afspraken gemaakt over de aanpak van 226 ha in het werkgebied van Waterschap Vallei en Veluwe (WVV) en 916 ha in het werkgebied van het Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden (HDSR). De gebiedscommissies schatten in dat het haalbaar is de verdrogingsopgaven voor eind 2015 grotendeels af te ronden.

Voor het tegengaan van verdroging binnen de TOP- en SUBTOP-gebieden die tevens zogeheten Natuurbeschermingswetgebieden zijn, hebben wij in overleg met de partijen van het Akkoord van Utrecht aanvullende natuurherstelplannen vastgesteld. Op grond hiervan is er tevens ontwikkelruimte geschapen voor de landbouw. Deze natuurherstelplannen zijn in uitvoering. Vanwege de erg versnipperde eigendomssituatie heeft het opstellen van de herstelplannen voor de Oeverlanden Gein, Aa en Angstel en de Oeverlanden Winkel meer tijd gekost. Deze worden in september vastgesteld.

Op de flank van de Heuvelrug komen veel subtopgebieden voor waarin geen verdrogingsbestrijdingsmaatregelen noodzakelijk zijn, omdat de potentiële natuurwinst nihil is (vaak door de geringe grootte van het gebied) en/of omdat er geen draagvlak is voor uitvoeringsmaatregelen. In het kader van KAMM-convenant wordt gekeken of hier aanvullende maatregelen toch gewenst en mogelijk zijn.

Wij onderscheiden bij de verdrogingsbestrijding vier Sense of Urgencygebieden: Oostelijke Vechtplassen, schraallanden van de Meije, Binnenveld en Groot Zandbrink. De stand van zaken m.b.t. de Oostelijke Vechtplassen en de hiervan deel uitmakende Bethunepolder zijn hiervoor onder 1. al beschreven. Voor de schraalgraslanden de Meije is het herstelplan vastgesteld. Met de kavelruil Zegveld wordt beoogd dit jaar de benodigde gronden te verwerven. In 2015 wordt vervolgens het inrichtingsplan gemaakt. In Groot Zandbrink zijn al belangrijke maatregelen getroffen. De resterende maatregelen worden uitgewerkt in samenhang met de lopende kavelruil Modderbeek en het convenant De Boom.

Voor het Binnenveld is namens de provincies Utrecht en Gelderland en het Waterschap Vallei en Veluwe gewerkt aan alternatieve maatregelen, die in de plaats kunnen komen van het voorstel om het peil van de Griff te verhogen. Hiertoe is opdracht verleend aan RoyalHaskoningDHV, die op basis van modelonderzoek de werking van zogeheten kwelputten heeft onderzocht. Uit dit onderzoek is gebleken dat de kwelputten een volwaardig alternatief kunnen vormen voor peilopzet. Deskundigen hebben aangegeven dat zij nog onzekerheden zien, maar het Ministerie van Economische Zaken ziet mogelijkheden om met kwelputten de doelstellingen voor het Natura 2000 gebied in het Binnenveld te realiseren. Momenteel doen externe deskundigen een laatste check naar de risico's van kwelputten in opdracht van het ministerie. Als deze positief adviseren, zal het beheerplanproces starten aangezien het gebied inmiddels officieel aangewezen is als N2000 gebied. De provincie Utrecht zal het beheerplan proces trekken.

Voor het afremmen van de bodemdaling is, naast de acties in de integrale gebiedsprocessen, een subsidieregeling voor onderwaterdrainage opengesteld. Agrariërs kunnen 75% van de kosten gesubsidieerd krijgen. Gestart is met het gebied Zegveld-Noord.

5. Uitvoeren KRW-maatregelen in synergieprojecten

De KRW-opgave krijgt vooral gestalte in de synergieprojecten Bekenprogramma en Kromme Rijn. Hier wordt via hermeandering en de aanleg van ruim 25 kilometer natuurlijke oevers de ecologische kwaliteit van de beken sterk verbeterd. De provincie werkt daarbij nauw samen met de waterschappen WVV en HDSR.

Waarschijnlijk zal Rijkswaterstaat het Uiterwaarden Nederrijnproject beoordelen als een kansrijke optie voor haar eigen KRW-opgave. Dat kan betekenen dat Rijkswaterstaat onder deze noemer voor cofinanciering zal zorgen. De precieze invulling is momenteel onderwerp van nadere studie.

6. Versterken robuuste eenheid Heuvelrug

Het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug wordt voortgezet en is conform Ontwikkel- beheerplan uitgebreid met het gebied tussen de A12 en de A28. Dit draagt bij aan het versterken van de eenheid. Verder dragen de convenanten zoals beschreven onder 1 hiervoor ook bij aan het versterken van een robuuste eenheid, evenals de aanleg van de ecoducten N226 en N227.

Thema Landschap

Opgave 2012 – 2015 volgens Kaderdocument AVP

Voor landschappen zijn in het Kaderdocument de volgende prioriteiten gesteld:

1. Continuering van beheer van landschapselementen
2. Meekoppeling bij realisatie van andere doelstellingen

Stand van zaken

1. Continuering beheer landschapselementen

De regeling voor beheer van kleine landschapselementen is in 2013 opgenomen in de subsidieregeling voor agrarisch natuurbeheer. Vanaf 2016 wordt deze regeling uitgevoerd door collectieven (groepen van boeren en/of groepen van boeren en andere grondgebruikers). Hiervoor is in voorjaar 2014 een doelenkader opgesteld. Hierin is voorzien in concentratie van de middelen voor landschap op de instandhouding van landschapselementen die passen bij deze kernkwaliteiten van de kwaliteitsgidsen. De gebieden zijn gevraagd om prioriteit te geven aan landschapsbeheer dat bijdraagt aan verschillende doelen, bijvoorbeeld versterking EHS en behoud van internationale soorten.

2. Meekoppeling bij realisatie van andere doelstellingen

De landschappelijke opgaven krijgen invulling via het ruimtelijk spoor en de Kwaliteitsgidsen Landschap. De gebiedscommissies benutten kansen voor het meekoppelen van de opgaven van het landschap in projecten voor andere thema's. Dit komt onder meer terug in de convenanten met de landgoederen. Ook hebben de gebiedscommissies Oost samen met de gemeenten kwaliteitsbladen gemaakt als uitwerking van de kwaliteitsgidsen. Initiatiefnemers worden door de kwaliteitsbladen geholpen bij het kwalitatief goed omgaan met bijvoorbeeld schaalvergroting, functiewijziging, de aanleg van wegen, energievoorzieningen et cetera.

Thema Cultuurhistorisch erfgoed

Opgave 2012 – 2015 volgens Kaderdocument AVP

De prioriteit ligt bij het thema militair erfgoed, met daarbinnen de Nieuwe Hollandse Waterlinie (inclusief Fort Vechten) en de Grebbelinie, en bij de gebiedsontwikkeling van de Laagte van Pijnenburg en Stichtse Lustwarande.

De beschikbare middelen worden ingezet ten behoeve van een deel van het programma Nieuwe Hollandse Waterlinie, inclusief Fort Vechten, een deel van de Grebbelinie en het afronden van Castellum Fectio. Daarnaast worden middelen uit het Parelfonds van de provincie ingezet voor historische buitenplaatsen.

Stand van zaken

Het lopende programma van de Nieuwe Hollandse Waterlinie eindigt in 2014. Alle inspanningen dit jaar zijn gericht op de uitvoering van de laatste projecten, die deels in 2015 zullen worden opgeleverd. Voor de enveloppe Linieland zijn dit: Streektransferium A27; corporatievorming Streekproducten van en voor de Linie; opwaarderen van Gedekte gemeenschapsweg; herontwikkeling van Werk aan de Groeneweg; recreatief inrichten van het Waalsebos en Verdrongenbos; recreatieve routes en voorzieningen en realisatie van de nieuwe Heemsteedse Brug. Verder is een start gemaakt met de ontwikkeling van fort

Honswijk, fort Jutphaas, fort Werk aan de Korte Uitweg, fort Lunet aan de Snel en de fietsbrug nabij de Plofsluis.

In de enveloppe Rijnauwen-Vechten is het casco van het Waterliniemuseum gereed gekomen, alsmede het reduit en de grondvesten van Castellum Fectio. Er wordt verder gewerkt aan een 50 meter lange maquette van de Waterlinie. Ook wordt een aantal verdedigingswerken aangepast aan het museale concept. Verder is begonnen met de bouw van verhuurbare kantoorruimten in Fort 't Hemeltje.

In de enveloppe Vechtstreek-Zuid zijn de partners een samenwerkingsovereenkomst aangegaan ter realisatie van de fietsbrug bij Nigtevecht.

In de enveloppe Kraag van Utrecht zijn de nog ontbrekende routeverbindingen tussen de verdedigingswerken geoptimaliseerd.

Voor het beter beleefbaar en bereikbaar maken van de Grebbelinie is het programma Grebbelinie boven water in uitvoering. In dat kader zijn diverse coupures hersteld en zijn waar nodig delen van de Grebbelinie hersteld zoals het Fort Daatselaar, het Hoornwerk aan de voet van de Grebbeberg en Fort aan de Buursteeg.

De inzet van vrijwilligers en marktpartijen is belangrijk voor het blijvend beleefbaar maken van de Grebbelinie. Dit loopt goed. Mede door het organiseren van een Grebbeliniemaand en van Platform-bijeenkomsten is er veel enthousiasme bij een groot aantal actieve vrijwilligers.

Het programma Grebbelinie wordt getrokken door de Gebiedscommissie vallei en Heuvelrug. Herstel van Fort aan de Buursteeg is echter een provinciaal project. Het noordelijk deel van de Fort aan de Buursteeg is weer in oude glorie hersteld. Alle restanten van de camping zijn verwijderd en de kenmerkende verdedigingsstructuur is hersteld. Beoogd wordt hier een bezoekerscentrum voor de Grebbelinie te bouwen. Enkele marktpartijen zien mogelijkheden voor de exploitatie en het beheer van een bezoekerscentrum op Fort aan de Buursteeg. Met deze partijen en de bestuurlijke Kopgroep werken wij aan de ontwikkeling van het bezoekerscentrum.

De Laagte van Pijnenburg is aangewezen als 'buitenplaatsbiotoop' waardoor de bescherming van de buitenplaatsen actiever ter hand wordt genomen. Ook is het gebied opgenomen in het natuurbeheerplan, zodat de voorwaarden zijn gecreëerd voor het behouden en versterken van de natuurwaarden.

Het project Stichtse Lustwarande borduurde voort op het gelijknamige Agenda 2010 project. Met dit project beoogden wij om de buitenplaatsen, lanenstructuren en cultuurhistorische elementen tussen Utrecht en Rhenen als geheel te versterken. Een aantal projecten is voortgezet onder AVP-vlag en inmiddels ook afgerond, zoals herstel van de sprengen in Driebergen en het mindervalidepad bij landgoed Broekhuizen. De convenanten met de landgoederen dragen bij aan het behoud en herstel van de cultuurhistorische waarden.

De gebiedscommissie West heeft geen middelen gekregen voor projecten op het gebied van cultuurhistorie. Het Parelfonds en CHS maken geen onderdeel uit van AVP. Rapportage van die inzet vindt plaats via de reguliere jaarcyclus.

Thema Landbouw

Opgave 2012 – 2015 volgens Kaderdocument AVP

1. Agrarische structuurversterking in samenhang met andere prioritaire opgaven (bijvoorbeeld het Akkoord van Utrecht, Binnenveld, Groot Wilnis Vinkeveen). In de integrale gebiedsprojecten voor de reconstructie en de Westelijke Veenweiden wordt geïnvesteerd in een duurzame landbouwstructuur.
2. Afronden van de laatste Landinrichtingsprojecten (RAK Kromme Rijn en Noorderpark).
3. Verder zetten we in op duurzame landbouw en hernieuwbare energie.

Stand van zaken

1. Agrarische structuurversterking

Vooraf in de hiervoor al beschreven integrale gebiedsprojecten krijgt landbouwstructuurversterking inhoud. Eind 2013 is gestart met een nieuwe aanpak: Verkavelen voor Groei. Dit is een door LTO, DLG en het Kadaster ontwikkelde werkwijze waarbij alle betrokken grondeigenaren en gebruikers tegelijk aan tafel zitten en gezamenlijk bekijken welke grondruil het beste bijdraagt aan de doelen en belangen van alle betrokkenen. Hiermee kan in relatief korte tijd zowel worden bijgedragen aan de natuurdoelen als een flinke verbetering van de landbouwstructuur van een gebied worden bereikt. Op dit moment lopen er in west Utrecht drie Verkavelingen voor Groei: Groot Wilnis Vinkeveen (zie hiervoor), Zegveld-Noord (landbouwstructuurversterking en afremmen bodemdaling) en Breukelen (landbouwstructuurversterking). Aan de hand van de ervaringen met deze projecten, zullen we bekijken of en zo ja hoe we deze aanpak ook elders inzetten.

2. Afronden landinrichtingsprojecten

De Herinrichting Noorderpark is afgerond. Dit project heeft ook een forse bijdrage geleverd aan de versterking van de landbouwstructuur in het gebied ten noorden van stad Utrecht. Bij 5.900 ha agrarische grond is de landbouwstructuur verbeterd. Maar ook recreatie en natuur zijn wezenlijk verstrekt: er is 490 ha natuur ontwikkeld en 45 km aan recreatiepaden en 125 ha recreatiegebied aangelegd.

Ook de RAK Kromme Rijnstreek is afgerond. Door deze kavelruil is in totaal op 3.900 ha agrarische grond landbouwstructuurversterking bereikt, 72 ha natuur aangelegd en 10 km recreatiepad.

Hiernaast liepen nog enkele andere kavelruilen die bijdragen aan het verbeteren van de landbouwstructuur. De kavelruil Linschoterwaard liep minder vlot dan verwacht, maar inmiddels is de benodigde vergunning binnen en heeft de aktepassering plaatsgevonden. Ook het Plan van Aanpak Linschoterwaard is weer opgepakt.

De kavelruil Laakzone is ook succesvol afgesloten. Daarnaast is er een vervolg kavelruil door de gemeenten gestart, die inzet op zaken die in de vorige kavelruil niet konden worden meegenomen. Dit gebeurt zonder AVP-geld.

3. Duurzame landbouw

In 2013 hebben we LaMi ondergebracht bij de AVP-programmabureaus. Hierdoor worden de activiteiten van LaMi en van de programmabureaus op het gebied van duurzame landbouw nu optimaal op elkaar afgestemd. LaMi werkt aan de thema's KRW, ammoniak en energie door bewustwording, stimuleren van maatregelen en netwerken.

LaMi en de gebiedscommissies hebben inmiddels diverse projecten lopen die bijdragen aan meer duurzame landbouw. Enkele voorbeelden zijn: projecten gericht op het sluiten van kringlopen en verbeteren van de waterkwaliteit (project duurzaam bodembeheer in de fruitteelt en het project optimale mineralenbenutting), bijeenkomsten in kader van de regeling Asbest eraf, zonnepanelen erop, 90% gras-dieet, regeling erfscans en duurzaam bodembeheer, haalbaarheidsonderzoek naar een vergassings-installatie in de glastuinbouw en haalbaarheidsonderzoek naar mestvergisting op een melkveebedrijf.

Thema Recreatie

Opgave 2012 – 2015 volgens Kaderdocument AVP

1. met de regionale partners waar onder de natuur- en recreatiebeheerders en de gemeenten, opnieuw tegen het licht houden van de gehele RodS-opgave rondom de stad Utrecht. In samenspraak met de gebiedspartijen wordt bekeken in hoeverre en met welke alternatieve financieringsconstructies de (al gerealiseerde en geplande) recreatieve groengebieden toch aangelegd en beheerd kunnen worden. Het resterende deel van de oorspronkelijk gereserveerde provinciale cofinanciering wordt hiervoor ingezet;
2. realiseren van een belangrijk deel van de Groenblauwe structuur Amersfoort (incl. Vathorst Noord) en de Laakzone;
3. Gefaseerde inzet van provinciale middelen voor uitvoering van recreatie in Marickeland;
4. Poorten/Top's (incl. Pyramide) en recreatieve routes.

Stand van zaken

1. Recreatie om de stad

Het afgelopen jaar is er veel bereikt binnen het programma Recreatie om de Stad Utrecht. Er is duidelijkheid gekomen over de beschikbare grond, er zijn beheerafspraken gemaakt voor de al ingerichte gebieden, projecten zijn in voorbereiding en er zijn nieuwe recreatiegebieden gerealiseerd.

Voor een goede afronding van de RodS-opgave is het noodzakelijk eerst duidelijkheid te verkrijgen over de beschikbare grond. Met het advies van de commissie Jansen 1 en 2, het Natuurpact en het ondertekenen van de Bestuursovereenkomst Grond, is nu duidelijk hoeveel financiële middelen en BBL-grond beschikbaar zijn voor de ontwikkelopgave EHS in de provincie Utrecht. De opbrengsten van verkoop van BBL-gronden binnen RodS-begrenzing, die worden ingericht voor RodS, komen ten goede aan het RodS-programma. Ten aanzien van de verkoop aan een eindbeheerder van de BBL-gronden zal er conform de spelregels volgens de principes van gelijkberechtiging en marktconformiteit dienen te worden gehandeld.

Op 3 maart 2014 hebben de partijen uit de stuurgroep RodS Utrecht met elkaar afspraken gemaakt over het beheer van de ingerichte RodS-gebieden. Het gaat hierbij om Wielrevelt en Klein Limburg in Haarzuilens, het IJsselbos in IJsselstein, bos Nieuw Wulven in Houten en het Gagelbos en Ruigenhoek in Utrecht.

De overeenkomst regelt dat de RodS-gebieden 365 dagen per jaar openbaar toegankelijk zijn tussen zonsopgang en zonsondergang. Partijen hebben met elkaar afgesproken dat de gebieden in de periode 2014 tot en met 2018 op een gelijke wijze worden beheerd als nu het geval is, het zogenoemde basisbeheer. Ook voor de periode na 2018 streven de partijen naar continuering van hetzelfde beheer-niveau. Er wordt bekeken op welke wijze er in de gebieden geld gegenereerd kan worden om het beheer te financieren.

De stuurgroep RodS Utrecht werkt aan de afronding van de nog niet ingerichte RodS-gebieden. Het betreft hier de gebieden parkbos De Haar en De Rivier in Haarzuilens en het Hollandse IJssel gebied.

Voor parkbos De Haar is het Definitief Ontwerp opgesteld en zijn de benodigde vergunningen in aanvraag. De verwachting is dat eind 2014 de uitvoering kan starten. In deelgebied De Rivier heeft de provincie grond aangekocht die het mogelijk maakt een fiets- en wandelverbinding tussen het Hamlaangebied en parkbos De Haar te realiseren. Start van de uitvoering zal eind 2014 plaatsvinden.

Het Hollandse IJsselgebied heeft nog een grondverwervingsopgave voor het realiseren van een fietspad. Met Rijkswaterstaat zijn afspraken gemaakt over het realiseren van boscompensatie in dit gebied.

2. Groenblauw Amersfoort

Groenblauwe structuur Amersfoort bestaat uit vier projecten: Maatweg, Park Randenbroek, Waterwin-gebied en Vathorst Noord. De projecten worden getrokken door de gemeente. Binnen het project Maatweg wordt dit jaar bij dijkverbetering langs de Eem bij het traject Bunschoterstraat – Krachtwijk een Grebbe-profiel aangebracht. Dit draagt bij aan de cultuurhistorische doelen voor de Grebbelinie. In Park Randenbroek is begonnen met de herinrichting van nieuwe fiets- en wandelpaden, een ecologische verbindingzone, nieuw groen en een verjonging van het bomenbestand. De herinrichting van het recreatieve stadspark Waterwingebied is afgerond met de opening in juni 2013. Vathorst Noord is een recreatief uitloopgebied voor de wijk Vathorst waarvan de voorbereidingsfase in 2014 van start gaat.

Bij project Laakzone is o.a. sprake van het verbreden van de rivier de Laak t.b.v. natuurvriendelijke oevers en kanoroutes. Er is gestart met de feitelijke realisering.

3. Marickenland

De samenhangende ontwikkeling van natuur en recreatie in Marickenland en woningbouw in Marickenzijde is gestagneerd. Oorzaken hiervoor zijn de vernietiging door Raad van State van het bestemmingsplan voor de groene functies, de onzekerheid over de natuurfinanciering en de stagnatie in de woningbouw. Partijen hebben wel de intentie uitgesproken verder te willen met de ontwikkeling. Inmiddels lijkt er weer voldoende duidelijkheid. Daarom wordt gewerkt aan een actualisering van de de samenwerkingsovereenkomst uit 2005.

4. TOP's/Poorten en recreatieve routes

In 2013 zijn de gebiedscommissies gestart met het stimuleren van de aanleg van een netwerk van TOP's en Poorten. De eerste zijn inmiddels gerealiseerd. Het blijkt echter niet altijd even makkelijk om marktpartijen geïnteresseerd te krijgen. Dit vergt van geval tot geval een andere aanpak. De subsidieverordening hebben we hier inmiddels op aangepast.

In 2013 is ook gestart met de optimalisering van het fietsknooppuntensysteem. Dit is vlak voor de zomer van 2014 opgeleverd.

Thema Leefbaarheid

Opgave 2012 – 2015 volgens Kaderdocument AVP

1. In zetten op afronden van de LEADER-projecten.
2. Opgaven vanuit komend POP3 uitwerken zodra de richting hiervan bekend is

Stand van zaken

1. Afronden Leader

Leader wordt succesvol afgerond. In de twee Leadergebieden zijn 70 projecten gerealiseerd met een totale investering van € 15 mln. met ruim 4 mln. aan EU-subsidies. Het enthousiasme bij de Plaatselijke Groepen is groot.

2. POP3

POP3 wordt nu voorbereid. Geleidelijk wordt duidelijk waarop kan worden ingezet, welke middelen beschikbaar zijn en aan welke vereisten moet worden voldaan. Wij gaan uit van een totale investering van ten minste € 77 mln. voor POP3 waarvan 50% vanuit de Europese middelen wordt gefinancierd.

Programma westelijke Veenweiden

Opgave 2012 – 2015 volgens Kaderdocument AVP

1. Uitvoering van de Nota Ruimte veenweideprojecten:
  - o Uitvoeren van het gebiedsconvenant Groot Wilnis-Vinkeveen (2011-2020)
  - o Uitwerken en uitvoeren van maatregelen voor de gebieden Zegveld Noord en Maarsseveen Westbroek.
2. Voor het innovatieprogramma zet de provincie in op meekoppeling van onderzoek en innovatieve uitvoeringsprojecten met genoemde gebiedsprojecten.

Stand van zaken

De vorderingen binnen de projecten Groot Wilnis-Vinkeveen, Zegveld-Noord en Maarsseveen-Westbroek zijn hiervoor al verwoord even als de inzet op onderwaterdrainage. Het Veenweide Innovatiecentrum (VIC) doet tal van praktijkonderzoeken o.a. op het gebied van onderwaterdrainage en duurzame landbouw in veenweidegebieden.

Reconstructie

Opgave 2012 – 2015 volgens Kaderdocument AVP

De opgave richt zich op nog enkele concrete (sub)doelen van het reconstructieplan:

1. voor duurzaam waterbeheer wordt gewerkt aan de KRW-opgaven, voltooiing van het bekensysteem Gelderse Vallei;
2. voor het terugdringen van de ammoniakemissie en voor duurzame landbouw zet de provincie in op stimulering van innovatie en investering in duurzaam ondernemen. Daarnaast wordt de verplaatsing of beëindiging van intensieve veehouderijbedrijven opgepakt binnen de afspraken convenanten Den Treek en De Boom.

3. de zonering zoals opgenomen in het reconstructieplan zal in het provinciale ruimtelijke spoor verankerd worden.

Stand van zaken

De resultaten bij het bekensysteem en de duurzame landbouw zijn hiervoor al beschreven. De ruimtelijke vertaling in heeft plaatsgevonden bij het vaststellen van de PRS en PRV. De Reconstructiewet concentratiegebieden is op 1 juli 2014 vervallen.

Financiën

Overzicht financiën 2011-2015 stand van zaken juli 2014

Programma- onderdelen AVP	Kosten			Inkomsten		
	Budget	Werkelijk	Restant	Budget	Werkelijk	Restant
AVP Provinciebreed	73.151.295	14.520.805	58.630.489	38.547.112	1.924.875	36.622.237
AVP Buitengewone lasten	2.414.349	1.991.111	423.238	184.385	265.689	81.304
AVP Natuurbeheer	19.842.728	18.705.296	1.137.432	517.178	517.178	-
AVP GBS	7.300.000	3.525.000	3.775.000	-	-	-
AVP Groot Mijdrecht Noord	14.800.000	89.908	14.710.092	3.301.519	1.396.254	1.905.265
AVP Herinrichting Bethunepolder	2.002.961	1.005.014	997.947	530.000	530.000	-
AVP NHW	35.363.582	22.749.643	12.613.939	3.716.867	2.573.864	1.143.003
AVP RODS	7.430.189	1.959.551	5.470.638	2.162.451	863.764	1.298.687
AVP OOST	57.373.303	27.671.227	29.702.076	16.720.670	6.585.920	10.134.750
AVP WEST	50.473.452	12.472.843	38.000.609	1.704.880	2.072.095	367.215
Totaal AVP	270.151.858	104.690.398	165.461.460	67.385.063	16.729.639	50.655.424